

সৌৰভ কুমাৰ চলিহাৰ ‘হাঁহিচম্পাত’ উপভাষাৰ প্ৰয়োগ

কাৰেবী পাটন

ৰামধেনু যুগৰ এগৰাকী উল্লেখযোগ্য আৰু ব্যতিক্ৰমী গল্পকাৰ হৈছে সৌৰভ কুমাৰ চলিহা। গল্পৰ বিষয়বস্তু নিৰ্বাচন, গল্প নিৰ্মাণ আৰু কথকতাৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁক সমসাময়িক গল্পকাৰৰ পৰা পৃথক দেখা যায়। তেওঁৰ গল্পসমূহত এটা সু-সজ্জিত কাহিনী তথা এক কেন্দ্ৰীয় ভাবৰ সমাবেশ দেখা নাযায়। তাৰ বিপৰীতে অবিন্যস্ত ঘটনা, বিভিন্ন ৰূপৰ চৰিত্ৰৰ সমাবেশ আৰু সেই চৰিত্ৰসমূহৰ মানসিক ক্ৰিয়া-প্ৰতিক্ৰিয়া সম্পৰ্কে আলোকপাত কৰা হয়। চৰিত্ৰসমূহৰ মাজেৰে সমাজ চেতনা আৰু বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ সাহিত্য-দৰ্শনৰ প্ৰতিফলন দেখা যায়। ছাত্ৰ অৱস্থাতে ৰামধেনুৰ পাতত ‘অশান্ত ইলেক্ট্ৰন’ নামৰ গল্প লিখি প্ৰথম পুৰস্কাৰ পোৱা সৌৰভ কুমাৰ চলিহাৰ অন্যান্য গল্প পুথিসমূহ হৈছে — অশান্ত ইলেক্ট্ৰন (১৯৬২), দুপৰীয়া (১৯৬৩), এহাত ডাৰা (১৯৭২), গোলাম (১৯৭৪), গল্প নহয় (১৯৮৮), আজি শুক্ৰবাৰ (১৯৯২), অবৰুদ্ধ চহৰ (১৯৯৪), ভাল খবৰ (১৯৯৮), কবি (১৯৯৯), একৈশ শতিকা ধেমালি নহয় (২০০৪), জন্মদিন (২০০৫), জোনবিৰি (২০০৬), নৱজন্ম (২০০৮), মৰুদ্যান (২০০৯) আদি। ১৯৭৪ চনত ‘গোলাম’ গল্প সংকলনৰ বাবে সাহিত্য অকাডেমি বঁটা লাভ কৰে। ১৯৯৬ চনত সৌৰভ কুমাৰ চলিহালৈ অসম উপত্যকা সাহিত্য বঁটা আগবঢ়োৱা হয়।

সৌৰভ কুমাৰ চলিহাৰ এটি অগতানুগতিক গল্প ‘হাঁহিচম্পা’। গল্পটোত নামনি অসমৰ কথিত ভাষাৰ এক সুন্দৰ প্ৰয়োগ দেখা যায়। গল্পটোত ব্যৱহৃত কথিত ভাষা আৰু কথোপকথনৰ সাৱলীল প্ৰয়োগে গল্পকাৰৰ ভাষা আৰু চুটিগল্পৰ আংগিকৰ ওপৰত থকা দখলক সূচায়।

গ্ৰাম্য জীৱনৰ বিষয়বস্তুৰ আধাৰত ৰচিত ‘হাঁহিচম্পা’ এক সাধাৰণ কিন্তু ব্যতিক্ৰমী গল্প। গল্পটোৰ কথক হাঁহিচম্পাৰ মাক। ছটা খণ্ডৰ মাজেৰে গল্পটোত কথকে হাঁহিচম্পাৰ জীৱনটোৰ কাহিনী দাঙি ধৰিছে। কেন্দ্ৰীয় চৰিত্ৰ হাঁহিচম্পাৰ জন্মৰ পৰা কাহিনীৰ আৰম্ভণি ঘটিছে। মাক-বাপেকৰ লগতে ওচৰ-চুবুৰীয়াও কেঁচুৱা হাঁহিচম্পাৰ মুখত হাঁহি বিৰিঙাবলৈ

বহুত চেষ্টা কৰি ভাগৰি পৰিল। কিন্তু হঠাতে এদিন মাকে মহ এটা মাৰিবলৈ যাওঁতে আঙুলিটো তাইৰ কাষলতিৰ তলত লাগি ভাকুটকুট উঠি খিলখিলাই হাঁহি উঠিল। সেই খিলখিলিয়া হাঁহিৰ পৰাই তাইৰ নাম হাঁহিচম্পা বখা হ'ল। তাই সক হৈ থাকোঁতেই হাৰ্টফেল কৰি দেউতাকৰ অকাল মৃত্যু হ'ল। ইয়াৰ পিছত কাহিনীৰ কথক হাঁহিচম্পাৰ মাকৰ কথাৰ দ্বাৰা কাহিনী আগবাঢ়ি যোৱাৰ আভাস পাব পাৰি—

এনকে আপীটো মেধিহানৰ ঘৰতি ডাহাৰ হবা ধইৰলাক এনকে এনকে হাঁহিচম্পা পঢ়াশালিক যাবা পাৰা হ'ল....^১

পঢ়াশালি শেষ কৰি মেধিৰ ঘৰতে গাভৰু হোৱা হাঁহিচম্পাৰ দেহৰ সৌন্দৰ্যত গল্পৰ নায়ক তথা মেধিৰ পুতেক প্ৰিয়নাথ আকৃষ্ট হোৱাৰ বৰ্ণনা এনেদৰে পাব পাৰি—

চাও যে সি বাকচটো নামাই থৈ ভেৰা লাগি পিৰালি মুখতে বৈ আছে, তাৰ দিকি পিঠি দি চম্পাই তেথেনো যতম্-ঘতম্ উৰাল মাইৰবা ধইৰছি এথেনে গটে আন্ধাৰ কৰি বইহান আইহৰ, চাউলখিনি শেষ কইৰবা লাগে- চম্পা গাভৰু হৈছি, উৰালত ঘতম্-ঘতমৰ লগে লগে তাইৰ গোটাই দেহটো দুইলবা ধইৰছি, সি তাইৰ পিছনদিকিৰ পিনি খথ লাগা হেন কৰি চাবা ধইৰছি।^২

হাঁহিচম্পাৰ প্ৰতি প্ৰিয়নাথৰ আকৰ্ষণ আৰু দুয়োৰে মাক দুগৰাকীৰ সমৰ্থনত দুয়োৰে বিবাহ সম্পন্ন হৈছে। কিন্তু প্ৰিয়নাথৰ সৈতে জীয়েকক বিয়া দিয়াৰ পিছতো মাকৰ চিন্তা—

কিন্তু দিলু হয়, মোৰ ভিতৰত হ'লি কিবা এটা চিন্তাই চব সময় মাছৰ কাঁটাৰ দৰে বিদ্ধবা ধইৰলাক।^৩

হাঁহিচম্পাৰ মাকৰ এই চিন্তা আৰু শংকা বাস্তৱত পৰিণত হ'ল যেতিয়া এদিন তেওঁ প্ৰিয়নাথ আৰু হাঁহিচম্পাৰ কথোপকথন শুনিলে—

সেইগিলান নহ'ব, এথেন ঘেনেকৰ দৰে নাথাকলিই হ'ব না...।^৪

কথোপকথনৰ পৰা পঢ়ুৱৈ আৰু হাঁহিচম্পাৰ মাকে অনুমান কৰিব পাৰে যে প্ৰিয়নাথে ইমানদিনে পত্নী হাঁহিচম্পাৰ দেহৰ সান্নিধ্য লাভ কৰিব পৰা নাছিল। ইয়াৰ আঁৰৰ কাৰণ আছিল হাঁহিচম্পাৰ দেহৰ সান্নিধ্য লাভৰ বাবে তাইৰ ওচৰ চপা প্ৰিয়নাথৰ হাতৰ স্পৰ্শত সহাঁৰি জনোৱাৰ পৰিৱৰ্তে—

খিলিক্ খিলিক্কে সৰুতি হাঁহাৰ দৰে হাঁইহবা

ধইৰছি, আৰ কবা ধইৰছি— নুচবি

কেৎকুতি লাগে - মৰি যাম - মৰি যাম

চবতে কেৎকুতি - নুচবি - নুচবি।^৫

হাঁহিচম্পাক কেৎকুতি দি সৰুকালত হুঁৱাবলৈ সকলোৱে চেষ্টা কৰে আৰু তাই হাঁহিলে সকলোৰে মুখলৈ সেই হাঁহি বিয়পি পৰে। কিন্তু বিবাহিত জীৱনত দৈহিক অন্তৰংগতাৰ

ক্ষণত স্বামী প্ৰিয়নাথে হাঁহিচম্পাৰ হাঁহি নুঠানলৈকে চেপ্টা কৰি ভাগৰি পৰে আৰু ভেদা লাগি ৰয়। এই পৰিহাসময় পৰিস্থিতিটো উপলব্ধি কৰি হাঁহিচম্পাৰ মাকৰো হাঁহি উঠে।

গল্পটো তেনেই সাধাৰণ এটি পৰিঘটনাক অৰ্থবহ আৰু ব্যঞ্জনাময় কৰি জীৱনৰ একোটা সত্যক তুলি ধৰাৰ চেপ্টা কৰা হৈছে। সহজ সবল বৰ্ণনাৰে ইংগিতৰ দ্বাৰা লেখকে বহু কথাই জনাই দিয়ে।

হাঁহিচম্পা গল্পটোৰ উল্লেখযোগ্য আৰু আকৰ্ষণীয় দিশটো হৈছে উপভাষাৰ প্ৰয়োগ। গল্পটো আৰম্ভণিৰ পৰা শেষলৈকে নামনি অসমৰ কথিত ভাষাতে বৰ্ণনা কৰা হৈছে। মান্য অসমীয়াৰ প্ৰয়োগ গল্পটোত বিচাৰি পোৱা নাযায়। গল্পটোত প্ৰয়োগ হোৱা উপভাষাৰ বিশ্লেষণ দাঙি ধৰিবলৈ ধ্বনিতাত্ত্বিক আৰু ৰূপতাত্ত্বিক দিশসমূহৰ আলোচনাৰ প্ৰয়াস কৰা হ'ল—

ধ্বনিতত্ত্ব

১। আদ্যক্ষৰৰ প্ৰবল শ্বাসাঘাত কামৰূপী উপভাষাৰ এক প্ৰধান বৈশিষ্ট্য —
গল্পত উদাহৰণ —

নাজ্‌নে (নাজানে)
নধ্‌ৰে (নধৰে)
নাথ্‌কা (নথকা)
নিদ্‌লাক (নিদিলাক)
গাম্‌চা (গামোচা)
আচ্‌ৰে (আচোৰে)
নিদ্‌লাক (নিদিলে)

২। কামৰূপী উপভাষাত অপনিহিতিৰ ব্যৱহাৰ দেখা যায়—

হাঁইহবা (হাঁহি)
কইৰলি (কৰিলি)
মাইৰবা (মাৰিব)
ধইৰলু (ধৰিলোঁ)
কইৰবা (কৰিব)
পাইৰব (পাৰিব)

৩। মান্য অসমীয়াত দ্বি অক্ষৰযুক্ত শব্দৰ দ্বিতীয় অক্ষৰত থকা 'অ' ধ্বনি কামৰূপী উপভাষাত 'আ' বা 'এ' হিচাপে ৰক্ষিত হয়।

কোমাল (কোমল)
পোহাৰ (পোহৰ)

৪। মান্য অসমীয়া ভাষাৰ পদান্ত্ব দ্বিস্বৰ 'ঐ' আৰু 'ঔ' ধ্বনি কামৰূপী উপভাষাত 'এ' আৰু 'ও' ধ্বনি হিচাপে ৰক্ষিত হয়।

কেনকে (কেনেকৈ)

এনকেইহে (এনেকৈহে)

ৰূপতত্ত্ব

বহুবচনাত্মক প্ৰত্যয়ৰ ব্যৱহাৰ

ইমান গিলান খেলনা দিছি।

ছলিগিলাখান ইমান মুখ ভেংচাইছি।

পিচ দিনাৰপৰা ওচৰৰ কাষৰৰ গোটাইমখাই

নিৰ্দিষ্টতাৰূপক প্ৰত্যয়ৰ ব্যৱহাৰ

সৰুতি মোৰ আপীটোক গাঁৱৰ মানুহগিলাখানে এনেকেইহে কয়—

কালবাচক ক্ৰিয়া বিশেষণ

তেইতহে (তেতিয়া) মোৰ মনত খেলালাক।

এথেন (এতিয়া) খেতি-বাতি আৰু কইৰব কোনে?

তাৰ দিকি পিঠি দি চম্পাই তেথেনো (তেতিয়াও)

ঘতম্ ঘতম্কে উৰাল মাইৰবা ধইৰছি—

কেথেননো (কেতিয়ানো) আইহল্লি?

চতুৰ্থী বিভক্তিৰ স্থানত দ্বিতীয় আৰু সপ্তমী বিভক্তিৰ ব্যৱহাৰ দেখা যায় —

বাপেক পথাৰক (পথাৰলৈ) গেলি

সেইথাকি মই একলাই ঘৰক (ঘৰলৈ) গুচি

আইহলু।

গল্পটো সম্পূৰ্ণৰূপে কামৰূপী উপভাষাত ৰচিত। গতিকে ইয়াত প্ৰতিটো শাৰীৰে বিশ্লেষণ আগবঢ়োৱাৰ পৰিৱৰ্তে ধ্বনিতত্ত্ব আৰু ৰূপতত্ত্বৰ সহায়েৰে মান্যভাষাৰ পৰা কেনেধৰণে পৃথক সেই সম্পৰ্কে আলোচনা দাঙি ধৰা হ'ল। কামৰূপী উপভাষাৰ ইমান সুন্দৰ আৰু শৈল্পিক প্ৰয়োগ অসমীয়া গল্পত সৌৰভ কুমাৰ চলিহাৰ 'হাঁহিচম্পা'ৰ বাদে খুউব কমতহে দেখা যায়।

পাদটীকা :

১. ছয় দশকৰ গল্প : পৃ. ১০০

২. পূৰ্বোক্ত গ্ৰন্থ : পৃ. ২০২

৩. পূৰ্বোক্ত গ্ৰন্থ : পৃ. ২০২